

Seat No.	
-------------	--

**Fifth Year of Five Year Law Course (Semester - X) & Third Year of
Three Year Law Course (Semester - VI) (CBCS)**

Examination, January - 2023

LABOUR LAW - II

Social Security Laws (Paper- III)

Sub. Code: 74831/74867/67370/67340/51105/51129

Day and Date : Tuesday, 24- 01 - 2023

Total Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) Attempt any four questions from Q. No 1 to 7
  - 2) Q.No. 8 is Compulsory.
  - 3) Figures to the right indicate full marks.
  - 4) In case of ambiguity in Marathi question or ambiguity in the words/terms used in the Marathi question, the corresponding English question shall be considered.

Q1) What do you mean by Social Security? Discuss various principles of social security legislation? [15]

Q2) Explain various grounds regarding employer's liability to pay the compensation under the Employees Compensation Act, 1923? When the employer shall not be liable to pay compensation? [15]

Q3) Explain various provisions regarding health and safety of workers under Factories Act, 1948? [15]

Q4) Explain various Benefits provided under Employees State Insurance Act, 1948. [15]

Q5) What do you mean by 'Maternity Benefit'? Explain powers and duties of Inspectors under The Maternity Benefit Act, 1961. [15]

Q6) Discuss the provisions of the Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986 regarding 'Regulation of Conditions of Work of Children'. [15]

P.T.O.

Q7) Define object, scope and kinds of Provident Fund under Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act, 1952. [15]

Q8) Explain the following or Answer in One/Two Sentences (any five): [5×2=10]

- a) Unorganized sector.
- b) Theory of notional extension.
- c) Occupier.
- d) Total Disablement.
- e) Objective of Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986.
- f) National Social Security Board under The Unorganized Workers and Social Security Act, 2008.
- g) Employers obligations under the Maternity Benefit Act.
- h) Manufacturing process.
- i) Objective of Employees Compensation Act 1923.
- j) Objective of Payment of Gratuity Act, 1972.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) प्रश्न क्रमांक 1 ते 7 मधील कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
  - 2) प्रश्न क्रमांक 8 अनिवार्य आहे.
  - 3) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
  - 4) प्रश्नपत्रिकेमध्ये मराठी भाषेतील प्रश्नामध्ये काही संदिग्धता असल्यास अथवा योग्य शब्द उपलब्ध नसल्यास इंग्रजी प्रश्न गृहीत धरण्यात येईल.

प्र.1) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे काय? सामाजिक सुरक्षा कायद्याच्या विविध तत्वांची चर्चा करा? [15]

प्र.2) कामगार भरपाई अधिनियम, 1923 अंतर्गत नियोक्ता कोणत्या परिस्थितीमध्ये नुकसान भरपाई देण्यास जबाबदार आहे? नियोक्ता नुकसान भरपाई देण्यास कधी जबाबदार राहणार नाही? [15]

- प्र.3) कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत कामगारांच्या आरोग्य आणि सुरक्षिततेबाबतच्या विविध तरतुदी स्पष्ट करा? [15]
- प्र.4) कर्मचारी राज्य विमा अधिनियम, 1948 अंतर्गत प्रदान केलेले विविध फायदे स्पष्ट करा. [15]
- प्र.5) 'प्रसूतिविषयक लाभ' म्हणजे काय? प्रसूतिविषयक अधिनियम 1961 अंतर्गत निरीक्षकांच्या शक्ती आणि आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा. [15]
- प्र.6) बाल कामगार (प्रतिबंध आणि विनियमन) अधिनियम, 1986 मधील बालकांच्या कामाच्या अधिकाराचे चर्चा करा. [15]
- प्र.7) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि संकीर्ण उपबंध अधिनियम, 1952 अंतर्गत भविष्य निर्वाह निधीचे उद्दिष्ट, व्याप्ती आणि प्रकार परिभाषित करा. [15]
- प्र.8) खालील प्रश्नांची उत्तरे एक/ दोन वाक्यात स्पष्ट करा (कोणतेही पाच) [5×2=10]
- अ) असंघटित क्षेत्र
  - ब) काल्पनिक विस्ताराचा सिद्धांत
  - क) कार्यचालक
  - ड) संपूर्ण अपंगत्व
  - इ) बालकामगार (प्रतिबंध आणि नियमन) अधिनियम, 1986 चे उद्दिष्ट
  - फ) असंघटित कामगार आणि सामाजिक सुरक्षा कायदा, 2008 अंतर्गत राष्ट्रीय सामाजिक सुरक्षा मंडळ
  - य) प्रसूतिविषयक अधिनियम 1961 अंतर्गत नियोक्त्याच्या जबाबदाऱ्या
  - र) उत्पादन प्रक्रिया
  - ल) कामगार भरपाई अधिनियम 1923 चे उद्दिष्ट
  - व) पेमेंट ऑफ ग्रॅज्युइटी अधिनियम, 1972 चे उद्दिष्ट

